

Fiatal farkas

(Emlékezések)

6. rész

Virágos nap, március 5.

A nagyobbik szoba délkeleti ablaka ragyog. Szélesített alapján üvegkocka. Haski, az építész tervezte oda. Most éppen három tő orchidea virágzik benne, a fehér hatalmasan lombos. Hasonlóan nagy, de erősen rózsaszín virágok húzzák lefelé a másik orchidea szárát. A harmadik más, alacsonyabb, virágai kicsik, hanem a színeik! Fehér-rózsaszínek. Kis Haski keresztanyjától, Mártikától kaptam. Az orchideák alatt, mellett szobanövények zöldellnek, nagy Haski bármelyiknek nevét latinul, magyarul fűjné.

Eddig halogattam említeni, hogy ez a nap kis Haski születésnapja. A fájdalom éjszakája. Mondhatják nekem az álszent fapinák, hogy oh, igen, fájt, de ezt az anyák rögtön elfelejtik. Redves nagy hazugság. Ám lehet, ennyire különfélék vagyunk. Én sose felejttem. Próbáltam feldolgozni a rémes emléket, többször leírtam, talán regényemben is, valamelyikben silóhoz hasonlítottam, ebben az építményben a búza- és egyéb magvakat felhalmozzák, majd felőrlik mindet az utolsó szemig.

Március 10. Kedd, sűrű napok. Szomorú élmények. Fényes élmények. Legfényesebb a bécsi *Die Presse*-ben a napokban megjelent cikk, a Magyar Nemzetben számol be róla Ádám Attila Bocsánatkérés a kormányfőtől, köszönet a magyaroknak címmel. Cristian Ortner írta a *Die Presse*-ben: Orbán Viktornek igaza volt, megérdemli, hogy bocsánatot kérjenek tőle! Az EU görögországi határánál kialakult erőszakos migráns betörések idején született Ortner írása. Felelevenítette, hogy a magyar kormányfő volt 2015-ben az egyetlen, aki következetesen képviselte, hogy a jogellenesen érkező belépőknek nem szabad átjárhatóvá tenni az uniós határokat! Azonnal és kérlelhetetlenül védte hazája és EU határát. Ugyanazt tette, amit ma Görögországban a görög–török határnál tesznek, ragaszkodott a határok megerősítéséhez. Fényes, hogy Ortner felsorol néhány politikust, akik bocsánatkéréssel tartoznak: Angela Merkelt, Werner Faymann osztrák kancellárt, Assenbornt luxemburgi politikust említi. 2015 után a magyar

MOHÁS LÍVIA (1928) József Attila-díjas író, pszichológus, tanár. Legutóbbi kötete: *Arcképvázlat Szabó Magda rejtőzködő személyiségéhez* (2018).

kormányfő kapott elítélő kritikákat, fenyegetést, kirekesztési kísérleteket, az európai vezetők elvakultan fújták a Willkommenskultur és a Wir schaffen das jelszavakat.

Tisztességtelen az EU kettős mércéje, felforr tőle a vér. Hazánk 1,6 milliárd eurót biztosított határvédelemre, az EU nem fizette meg a felét se ennek, pedig ezzel az EU-t is védtük, most Athén hétszázmilliónyi támogatást kap.

Fényesség Faludy György *1956, te csillag* című verse, 1986-ban jelent meg, Alexa Károly említi az *Országút* 3. számában. Felkutatom ezt a verset! Faludyt a recski fogolytáborba zárták a kommunisták, derekasan viselkedett ott, hallatlan erkölcsi tőkét jelentett ez a non-recski, azaz a kinn élő „foglyoknak”.

Szomorúság és emlékezés: nyolcvan éve e napon halt meg Moszkvában Bulgakov betegen, vakon, kisémmizve. Juhász Kristóf írt róla, okosan, tartalmasan: a 20. sz. sötétségéből keservesen előragyogó Bulgakov szelleme! *Mester és Margaritájából* idézi ezt a mondatot. „Kézirat sosem ég el.” Woland, a világirodalom legszimpatikusabb sátánja mondja. Vigasztalás és fenyegetés ez a gondolkodó literátus embernek. A szláv népléleknek (amelynek rögszagú a spiritualitása), csúcsteljesítménye a könyv. A diktatúra örülete mint groteszk karnevál. A félelemben élő, megalázott, csak álmaikban és szívük titkaiban bízó szerelmespár. Elévülhetetlen Bulgakov spirituális fegyverténye, hogy „érzékeny és örök érvényű Krisztus-ábrázolásával az esendőség, irgalom és megváltás drámáinak humorral átítatott láttatásával olyan emberek tudatába is képes beemelni a gologtai misztériumot, akik átmenetileg épp távolodnak Istentől”.

Orvos volt Bulgakov, mint dr. Csókay András, ő operálta szét a bangladesi sziámi iker kislányokat más orvosok segítségével. Kozmikus küszöb a metafizika. Vannak, akik átlélik ezt a küszöböt, belépnek egy időre az isteni erőterbe. Bulgakov belépett, mikor írta a *Mester és Margaritát*, dr. Csókay belépett, mikor operálta a sziámi ikreket. Nem én képzelem így, ő maga mondta egy tv-interjúban: műtét közben olykor imádkozott és olyan ismeretlen szakmai módszereket, mozdulatokat tudott alkalmazni, amit korábban nem ismert. Mikor ezt hallottam, olyan félelem kerített hatalmába, akár a kutyákat augusztus huszadikán a tűzijáték. A robbanó petárdák, a hanghatások, a harsányan sikoltozó fények. Úgy félttem, akár Bulgakov könyvében az amúgy bátor eb. Mert igaz tehát, hogy név szerint ismer bennünket. Ahogyan tanították. Valamennyi sárkányfogveteményt, közöttük engem is, regisztrál, amikor elmotyogom a *Most segíts meg, Máriát*. A fiatal farkasból bátor sivatagi eb reszket a viharban.

Teilhard de Chardin-szemináriumokon voltam a kádári időkben, a szocializmusban. Tahí, a református egyház üdülője, régi, régi kőház. Szegények voltunk külsőségekben, de a pléh lavórok csodaszépek és a mosakodáshoz pléh kannákban hordtuk a vizet az udvari kútról. Amott testes kis kőépítményben a tiszta klozet. Nem tudom, ki meszelte ki minden falát naponta hajnaltájt, mert személyzet sehol. A fa ülőkéket is naponta lesúrolta valaki, a meszes vizet beleönthette az üregbe, szagtalanná téve az építményt. Sötétbarna százéves, sodronyos ágyak a szobában, elgyengült matracok, lópokróc. Otthonról hoztunk

lepedőt. Biblikusan szerény nyaraló, este elemlámpával közlekedtünk. A nyitott, tágas konyhán a teológián végzett tiszteletes asszony főzött, vadrózsás viaszos vászonnal terítettek, vándlingban tálaltak kitűnő ételt.

Az udvaron diófa. Távolabb sárgára égett rét, azon is diófa, alatta százszor megázott és százszor kiszáradt padok, ezeken üldögéltünk, Teilhard-dal töltkezve. A szél fújt, mely ott fú, ahol akar, és söpörte kifelé belőlünk a szűrítő, csendes félelmet.

Volt ott egy lelkész. Idős, szép arcú férfi, kopott öltönyben. Vasárnap felöltötte a komoly, sötét ruhát, szelíden, emelkedetten beszélt, érezni lehetett, íme, egy valóban boldog lény, egyetlen tényről boldog, hogy úgy hisz Istenben, akár a gyermek. Félni semmitől se fél, a Nagy Úttól, a haláltól se, sem a megfigyelésekkel, telefonlehallgatásokkal terhes jelentől, hacsak nem tart egy kicsit a nyitott konyhában iparkodó tiszteletes asszonytól.

Téltett ez a március. Ma már tudjuk, hogy a születés és fájdalom éjjelét nem csak az anya, a gyerek is megszenvedi. Jönne, tülekedne, iparkodna kifelé, de valami az istennek se engedi kijönni odabentről. Tajtékoztam, átkozódtam, ordítottam. Bizonyára ő is. De még csak a hangját se hallhattuk.

Meglehet, küzdelmében, fájdalmában azt rögzítette a tudattalan mélyén, a derengő homályban, hogy az anyjával vívja az élet-halál harcot. Közelesen hetven éve ennek. És a mai napig harcol, kicsi korától, mindig ellentmond, amikor lehet, és amikor semmi értelme, akkor is. Néha az ordítózásig vitázunk, de mintha valami másik színpadon vívnánk harcainkat. És az a harc kapcsolatok lényegét még csak meg se érinti. Talán ha pár évtizeddel korábban rálátok erre az enyhén kényszeres, önkéntelen vitahalmaz eredetére, talán megtaláltam volna gyógyszerét. Ha ez egyáltalán „gyógyszerre” szoruló ügy. Ha ez az összefüggés – mint szülési trauma – létezik egyáltalán.

Apám helytállt a Piávénál, három helyen lőtték át a testét. Anyám úgy szólított: Drágaságom. Hogy felejtethném el őket?

Vasárnap délután az ebédlőasztal fényes, súlyos terítőjét levették, azon ramsliztak a hölgyek. Az osztás szüneteiben megbeszélték a cselédek viselkedését. Sem a téma, sem a ramslit nem érdekelt. A másik szobában kalábereztek az urak. Az osztások szüneteiben felhős homlokkal, szomorúan és kissé izgatottan Katynról beszéltek. A katyni gáztetről, huszonháromezer lengyel katonatisztet ott kivégeztek, ezzel megtizedelték a lengyel értelmiséget, többnyire tartalékos tisztet pusztítottak el, tanárokat, orvosokat, gyógyszerészeket, mérnököket, újságírókat, banki szakértőket. A szovjet NKVD, a Belügyi Népbiztonság egységei hajtották végre a rémtettet, amire parancsot a KB Politikai Bizottsága adott 1940. március 5-én. Már megint itt ez a különös nap, ez a március ötödike. E napon halt meg Bulgakov, e napon halt meg J. V. Sztálin, e napon adták ki a parancsot a 23 ezer férfi tarkón lövésére, e nap éjjele volt nekem a fájdalom fogcsikorgató éjszakája. Ötven évvel később Wajda filmjében láttam az egyesével végrehajtott tarkólövéseket és a tömegsírba zuhanásokat.

A kaláberező férfiak borús homlokkal és csendes izgalommal azon tanakodtak a leosztás szüneteiben: a németek tették? Vagy a szovjetek? Érveket is soroltak talán, de akkor még eldönthetetlen lehetett a vita. 80 éve történt a vérengzés, 50 évig ment a hazudozás, 30 éve (1990-ben) a Szovjetunió elismerte, ők tették.

Az egész förtelemben a legaktívabb hazug Visszarionovics Sztálin. 1943–46 között tíz koncepciós perben bizonygatta, hogy a németek követték el a katyni rémtettet. Churchill, Roosevelt tudták, mi az igaz, a szövetségi jó viszony kedvéért hallgattak.

A Föld immunrendszere elaludt? Mi történik? Koronavírussal leckétet bennünket a Sors?

A fiatal farkas taszító erdőrészelethez érkezett. Összevegyül a büntudat, a szerelem és az undor. Illatuk és bűzük átjárja egymást.

Úgy kezdődött, hogy nagy Haski testi jegessége, lelki ridegsége nem szűnt. Bizonyára tomboltak bennem a hormonok, de ezt csak most gondolom így, akkor a rémisztő magány volt tudatos. Kapkodtam. Vadul kerestem azt, ami nyugtalanságomat lecsillapítaná. Valami művészeti tanfolyamra jártam, az egyik előadóban mintha megtaláltam volna, amit keresek. A magyar férfiak többségének feje gömb, arcuk lehet jó és rokonszenves vagy nem, de mintha puha főtt krumpliból formázták volna valamennyit. Akit megtaláltam, atlanti típus volt, hosszúkás fejforma, hosszúkás arc. Haja színe drapp. Talán kelták utóda volt, nem a turáni ősöké. Elemezte Lady Macbethet, a hatalom és az örület viszonyát, arra, amit mondott, nemigen figyeltem, őt néztem, kelta-atlanti-óceáni fejformáját, arcát, mozdulatait, néztem úgy, hogy vegyen már észre, ez ment sokáig.

Az ágyi élet sokféle. A Kelta türelmes volt, végtelenül; nem akarok testi kapcsolatot, de összesimulást igen, beszélgetést igen, mondtam, beleegyezett. A Naphegy utcában történt. A ház ugyanaz, ahonnan a Philadelphiába jártunk a háború előtt Mézikevel és nagybátyámmal, ők bridzselték, én matróruhásan üldögéltem, lábammal harangoztam, üveg pohárban a tejszínhabot és az ezüst kiskanalat a pincér úgy tette elém, mintha én is hölgy lennék. Lehetségesek az efféle véletlenek, egybeesések, szinkronítások, mint a Naphegy utca és a lebombázott Philadelphia és Kelta. A tér azonos, csak az időpontok különböznek. Összesimulást és beszélgetést igen, ezt jól eltaláltam, valóban ezekre volt szükségem.

A bőr csodálatos képlet. Egyesíti a többi észlelést. Felfokozza a hallást, az ízlelést és összekeveri a tapintással, ám ehhez idő kell, órák hossza, az éjszaka fele vagy az egész. Létrejöhet akkor az a valami, amit nem tudok megnevezni. Talán akkor tudnám megnevezni, ha indiai vagy más keleti kultúrkörben nevelkedtem volna, és nem a zsidó-keresztényben.

Arcközel, szájközel, suttogások a félsötétben, elmondtuk eredetünket, szüleit, gyerekkori jó és nem jó élményeinket és így tovább. Kelta a középiskolát tízévesen kezdte, mint akkoriban valamennyien, ő Kőszegen a hadapród iskolában, a híres kőszegi reálban. Ottlik Géza évfolyamtársa, de ezen a meghatározó

naphegyi éjszakán én még nem ismertem Ottlik nevét, Az *Iskola a határont* sem olvastam. Kelta homályosan mondott valamit arról, hogy nem fejezte be a községi reált, mintha megvádolták volna valamivel, amit el se követett. Nem tisztázódott az ügye, nem tisztázta magát, mintha ott megnémult volna. A szülei nem vitáztak a katonákkal, egyszerűen átírárták civil gimnáziumba. Kelta később se védekezett. Amikor egzisztenciális csapások érték, nem védte magát, megnémult. Ha a frontra kerül, az első gránát őt találja el.

Elhagytam nagy Haskit. Két kofferrel, bejelentés nélkül megérkeztem Irén nénihez, befogadást kértem. Kaptam. És mellé sűrű fejmosást.

Elvárásoltak a beszélgetős éjszakák, a bőr érzékelések, a testi és szellemi gyönyör. Elhalványult minden. Alig merem leírni, a kis Haski is elhalványult. Akkor kezdte az iskolát. Látogattam olykor; mikor eljöttem tőle, rendszerint zokogott.

Eltelt egy esztendő. Szép volt. De kis Haski zokogásai meggyötörtek. A mardosó önvádon múlhatatlanul át kell menni, ha nem tartod be a törvényt. A törvényt, mely teljes szeretetet követel a saját utódnak. Lassan terebélyesedett bennem az önvád, nőtt, mint a fű, mint a láthatatlanul maró lúg. Önvád, amit eddig nem ismertem. Egy vasárnapi terített asztal úgy ért, akár a lórúgás. Ettől a szenvedő nyafogás és a lelkipurdalás átváltott tettekbe. Megoldásba. Az erők összeszedésébe.

A vasárnapi ebédhez megterített asztal napsütötte teraszon állt. Teta, kis Haski gondozója, húsleveset tálalt. Mintha velős csont és pirítós kenyér is lett volna a Bussa Marcsóka nagy, kerek, porcelán leveses tálja mellett. A két Haski vendége A., kedves kis szőke hölgy. Tudtam, rég szerelmes nagy Haskiba. Akár egy szép család. Mardosó önvádam villámlott feldúsult irigységgel meg féltékenységgel. Nem adom őket, ők az enyéme! Ordította bennem valaki némán. Elhagytam őket, de ettől még az enyéme! Pánik ömlött belém, amikor megpillantottam, hogy a kis Haski meg a bájos szőke hölgy hogyan mosolyog egymásra.

Mint három ideges víziló, tombolni kezdett a büntudat, a Kelta szerelme és az undor, attól undorodtam, hogy csak rohadt féltékenységem és a birtoklási vágyam tud visszataszítani hozzájuk. Az a három víziló meg tovább kergette, püfölte egymást az arénában. Velük párhuzamosan egy csendes teremben a visszatérés tervének eszes és kegyetlen lépései készültek. Első lépés: Kelta szerelmét lezárni. Nem fog harcolni, nem fog védekezni, néma marad, majd lassan elfordul, és soha többé nem látom. Második lépés. Teljes kapituláció. Nagy Haski szabad ember lesz, tarthat szeretőt, magam ezt nem igénylem. A fiamat akarom, a fiúnak apai jelenlét kell, e minőségben őt is akarom. Gondolkozzon. Én várok. Nagy Haski bólintott.

Vártam. A sonoterápia segített. Bár még a sono szót se ismertem, azt se tudtam, egy holland természetgyógyász alkotta e terápiát, Nagy Lajos, magyar származású. Sonarus: mély tónusú, érces zengő hang. A terápia alapja, hogy a hanghullámok és rezgések a test és a lélek öngyógyító képességét fölébresztik.

És képesek megváltoztatni a sejtek struktúráját. Számítógép-vezérléssel egyénre szabottan szabályozható a hanghullámok frekvenciája és intenzitása. Mindezt akkor még nem tudtam. Az én sonoterápiám abból állt, hogy szinte szüntelenül klasszikus, jó muzsikát hallgattam. Mindent, gregoriántól Bartókig, amikor csak tettem. Otthon lemezeiről, élőben a Zeneakadémián. Csak a zene! Más érzést nagyrészt kiszorított szellememből a muzsika.

Csakhogy ez nem teljesen igaz. A muzsika szüneteiben, egy másik szinten megjelent a fiatal és mesüge szakácsnő. Kapkodott, rémült volt, kevert, kavart, kutyult, zagyválta össze-vissza az ételeket, nem tudta, melyik fűszer mire jó, curry, bazsalikom, koriánder, oregánó, római kömény, tárkony, rozmarin, lestyán, örölt bors, kardamon, majoranna, reménytelenül kotorászott a fűszerek között. És ha a sok keverés, kavarás, kutyulás, edénycsörömpölés közben mégis megérintette pár taktusnyi Beethoven-sonáta, akkor... Akkor leroskadt a kis sámlira, minden rendes konyhában található egy kemény fából faragott kis sámlis, és a mesüge bögött.

Máskor, ismét másik szinten, egy palóc, kevés fogú öregasszony mutatkozott, szemembe nézett a maga vizenyős szemével, és azt mondta: „Én lefekszem én ágyamban, / Mind a testem koporsómban, / Halálom történik, / Istenkét említek, / Istenke küld három szép angyalt, / Egyik tanít, másik őriz, / Harmadik viszi az én lelkem áldott mennyországba. Aki ezt az imádságot háromszor fölkeltyibe, / Háromszor lefektyibe elmondja, / Az megüdvözüln...”

Egyre gyakrabban látogattam kis Haskit. Elaltattam, mielőtt eljöttem tőle, bebújtam mellé az ágyba és nem volt több zokogás. Később el se jöttem este, saját régi ágyamban töltöttem az éjszakát.

Végre nagy Haski megbocsájtott.

Egyszerűen bebújt mellém az ágyba. Nem fecsegő fajta, gyakorlatias, a tettek embere.

Mindenkiben ott lapul az Áldozat és a Túlélő. Jó időben érkeztem ahhoz, hogy ami a Keltában nagyon is fejlett volt, az Áldozat, azt kis Haskiban lefokoztam, és főszereplővé tettem a Túlélőt. Már korábban talán leírtam, hogy kisfiam többször sírva érkezett az iskolából, mert kis Kovács bandája minden nap elverte. Cira, régi barátunk, jó ökölvívó megtanította a fiúcskát a box első lépéseire, alapütéseire. A napi fürdés előtt tenyerem közepére mutattam: „Ez itt a bandavezér kis Kovács orra. Jobb egyenes! Bal egyenes! Keményebben! Erősebben! Válladat is beleadni! Gyorsabban!” És! A másik tenyerembe mutattam. „Itt a bandavezér barátjának orra. Be akar avatkozni. Bal egyenes neki! Gyorsan jobb egyenes amoda, a bandavezérnek!” Hamarosan megérkezett az osztályfőnöki intő. „Gyermeke a szünetekben a folyosón verekszik!” Helyes. Tehát a kis Haski sorra leszámol a banda tagjaival. Túlélte az apró szörnyetegek rangsor- és tekintélyharcait.

Drága szép Kelta már nem volt benne valóságos életemben, de metaszinten igen. Módosult időről időre az arca. Néha a rézgombos, fekete waffenrockban láttam a cögerek között, fess lehetett abban a gúnyában. Nem mondtam még,

hogy Kelta szép férfi. Meglepődtem, mikor az egyik naphegyi éjszaka reggelén autóbusszal szálltunk, a nők szeme megakadt rajta. Tekintetük akár az orosz parasztasszonyoké, mikor az ikonra néznek.

„Föl!” – ezt üvöltötte ébresztőkor a vadparaszt tiszthelyettes Bognár. Aki váltotta őt, Schultze tiszthelyettes, ugyancsak ordított: „Föl!” Erre ébredtek a cögerek. Nálunk a zárdában a fiatal Soror szinte halkán azzal ébresztett: „Éljen Jézus.” Egyszer Gizi barátnőmmel túl sokat röhögtünk, fecsegtünk és nem tanultuk meg a történelmet. Úgy döntöttünk, hajnalban bemászom Gizi ágyába, és egymást biztatva megtanuljuk, amit kell. A kis Soror megállt az ágy lábánál, elsápadt, göcsörtös hangon, kicsit rémülten azt mondta: „reggeli után jelentkezzenek a Tisztelendő Főnöknőnél”.

A Főnöknő távoli tekintély, alig láttuk, akkor is messziről. Mater Condé, francia arisztokrata családból került ide keletre. Három kis szalonon kellett áthaladni, szecessziós bútorok, sok kis kellemetlenül csúszós perzsa szőnyeg a ragyogó parkettán, a harmadik szoba végében az íróasztala mögött állva várakozott ránk Mater Condé. „Foglaljanak helyet, és pontosan mondják el, miért küldték hozzám magukat!?” Elmondtuk. „Kaptak-e és miért kaptak többször is büntetést a zárdában?” „Igen, mert örök vihorászók vagyunk”, válaszoltam. „Vihorászók?” Ízlelgette a szót Mater Condé. Gizi lefordította: mindig nevetgélünk, sokszor szilencium alatt is. A Főnöknő némán gondolkozott. „Mondják meg a kis Sorornak, aki sokat nevet, annak rendszerint tiszta a lelke. Távozhataknak”. Nem nagyon értettük, mi az összefüggés hatalmas röhögéseink, idétlen kuncogásaink meg a lélek tisztasága között, mint ahogyan azt sem, miért egyenest a Főnöknőhöz küldtek bennünket, semmit sem tudtunk a lesbikusságról.

Maul halten und weiter dienen. Üvöltötte a cögerekre Schultze, mert néha németül beszélt. Ekkoriban – mikor valóságos életemben már nem volt benne Kelta – találkoztam az *Iskola a határonnal*, Magvető Kiadó, 1959. Lázás gyorsasággal olvastam, kerestem a tíz-tizenkét esztendő Keltát, hátha fölismerem a növendékek között. A 23. oldalon ezt írja Ottlik: „ezerkilencszázhuszonhárom őszen hetedmagammal felvettek a katonai reál iskola második évfolyamába”. Micsoda? Mi az, hogy huszonhárom? Hiszen Kelta huszonhatban született. Huszonháromban még nem is élt. Hazudozott volna az első naphegyi éjszakán? Miszerint a kőszegi reálban tízévesen kezdte volt a középiskoláit? Mi ez itt? A félhomályban suttogott Medve Gáborról meg a szép, lányos képű Tóth Tiborról, Öltvényiről, a szökőkútról, a főbejáratnál, a kőmedencében piros halak úszkáltak, mesélt, amikről most olvasok Kelta kedvenc könyvében. Ez az! Kedvenc könyveinkről is suttogtunk azon a szép éjszakán! És arra az éjjelre nem volt jellemző az éles és pontosan rögzítő intellektus. Ő nagyon azonosult BB-vel, a könyv főszereplőjével, s amit ő BB-ről mesélt, azt én belekevertem Kelta valódi életrajzába. Innen a félreértés.

Húsvét van, ünnepek ünnepe. Reggel elolvastam a Máté írta Újszövetség ide illő részét. Szerepel itt két férfi ideál: cirenei Simon, aki segített vinni a keresztet, és József, a gazdag ember, aki bement Pilátushoz, és elkérte Jézus testét.

Pilátus elrendelte, hogy adják ki neki. József levette a testet, tiszta gyolcsba göngyöltte, s sziklába vájt új sírboltjába helyezte. A sír bejáratához nagy követ hengerített, és elment.

Azt írtam, szakítottam Keltával: lassan elfordult és soha többé nem láttam. Pedig negyven évvel később a véletlen vernisszázson találkoztunk. Azért véletlen, mert az utolsó percben jött a meghívó, épp hogy el tudtam menni. A festő jó barátja, így sejthettem, Kelta is ott lesz. Hosszú fedett folyosó vezetett a festmények terméhez, besütött a nap, két kis alattomos láthatatlan lépcsőn zum, térdre estem, fölugrottam (akkor még), sajtó térdekkel, erőltetett mosollyal haladtam tovább. Jött lassan szembe velem Kelta. Jaj-lila színű ing, halványzöld nyakkendő rajta, olyan zöld, amelyet a kis libák fröccsentenek, az öltöny eszterházi kockás, a haj hullámosra kényszerített ősz, kicsit sárgás. Hanem az atlanti formájú arc festett. Finom alapozás, arccsontoknál enyhe pír, szemöldök kihúzva, akár bohóc is lehetne, megbicsaklott ízléssel, Istenem, de csúf pontot tettél az ügy legvégére! Mit kárálsz, negyven év alatt te is megcsúfultál.

